

SZEPESHÁZY KÁLMÁN

A TIZSÁNTÚL ÉSZAKNYUGATI RÉSZÉNEK FELSŐKRÉTA ÉS
PALEOGÉN KORÚ KÉPZŐDMÉNYEI*Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973. 1—96., 14. ábra, 5 térképmelléklet.*

Megjelent munkának napjainkban, amikor a Kárpát-medence lemeztektonikai fejlődésének és mélyszerkezetének kérdése az érdeklődés előterébe került, különös jelentősége van. A könyv — ahogy a címéből is kitűnik — az ÉNY-Tiszántúl neogén képződményeinek bázisát képező, a szénhidrogén kutató fúrásokból megismert felsőkréta és paleogén képződményeket ismerteti. Szerző könyve végén ezeket az üledékeket a Kárpátok felszíni flis-előfordulásaival veti egybe. Ezért a könyv első részében a flis kifejlődés fogalmát, ősföldrajzi, tektonikai, litológiai és közettani sajátosságait és a keletkezésére vonatkozó hipotéziseket foglalja össze. A második részben a Tiszántúl felsőkréta és paleogén képződményeinek részletes ismertetésével, rétegtani taglalásával és genetikai elemzésével foglalkozik.

SZEPESHÁZY KÁLMÁN 1954 óta végez részletes mikroszkópos vizsgálatokat a szénhidrogén kutatófúrások fúrómagjain. Így megállapításai igen nagyszámú magminta, lelkiismeretes hozzáértő közettani feldolgozásán alapulnak. A könyv egy olyan képződményt ismertet, amely a Tiszántúl felszínéről sehol sem ismert, vastag üledéksorral lefedett és kizárólag mélyfúrásokat feltárt. Így egyben a szénhidrogén kutatófúrások nagy mennyiségű anyagának feldolgozását és szakmai kiértékelését is biztosítja. Azonban a tiszántúli felsőkréta és paleogén képződmények kárpáti flisterületekkel való egyezése vitatható, nem mutatják az összes jellemző flis-sajátságokat. Szerző maga is megállapítja, hogy ez az övezet a kárpáti flistípusok egyikebe sem sorolható, leginkább a „Keleti Kárpátok belső flisövéhez hasonlít”, s köztük a kapcsolat csak a Nagykároly környékén lemélyített fúrások alapján, valószínűsíthető.

A könyvet jól kiválasztott, értelmező ábrák és 5 térképmelléklet egészíti ki. A térképek a Tiszántúlon lemélyített szénhidrogén kutatófúrások helyét, a hazai felsőkréta és paleogén képződmények fácieseit, illetve az Alpok és Kárpátok flisképződményeinek vázlatos elterjedését tüntetik fel. Sajnálatos, hogy a könyv idegen nyelvű összefoglalást nem tartalmaz, tárgya és feldolgozása alapján a szomszédos országok szakembereinél is komoly érdeklődésre számíthatna.

Ettől függetlenül munkája komoly segítséget nyújt hazánk mélyföldtanának és földtani fejlődésének tisztázásához. A könyv a hazai földtani irodalom komoly nyeresége.

Szép kiállítása az Akadémiai Kiadó dolgozóinak munkáját dicséri.

SZÉKYNÉ FUX VILMA

A FÖLD- ÉS ÁSVÁNYTANI TUDOMÁNYOK DOKTORA